

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
НОВОКЫРЛАЙСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Центральная, д. 3, с. Новый Кырлай,
Арский муниципальный район, 422035

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯҢА КЫРЛАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Үзәк урамы, 3 йорт, Яңа Кырлай авылы,
Арча муниципаль районы, 422035

Тел. (84366)56-7-32. факс (84366)56-7-34. E-mail: Nkrl.Ars@tatar.ru

Карар

«22» ноябрь 2021 ел

№30

«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай муниципаль берәмлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасын раслау турында» Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл жирлегә башкарма комитетының 2021 елның 16 июлендәге 14 номерлы карарына үзгәрешләр керту хакында

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл жирлеге территориясе жирләрән саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясына, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьяларына, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл жирлеге башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл жирлеге башкарма комитеты карары белән расланган "2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл жирлеге жирлегеннән файдалану һәм аларны саклау" муниципаль программасына үзгәрешләр кертергә һәм аны кушымта нигезендә яңа редакциясендә баян итәргә.

2. Өлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Арча муниципаль районы рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә.

3. Өлеге карарның үтөлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Яңа Кырлай авыл
жирлеге башкаргы

Г.Г.Сәфәров

Яңа Кырлай авыл җирлеге
Башкарма комитетының
22 ноябрь 2021 ел, №30
карарына кушымта

**«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа
Кырлай авыл җирлеге җирләрәннән файдалану һәм аларны саклау»
муниципаль программасы**

**«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа
Кырлай авыл җирлеге җирләрәннән файдалану һәм аларны саклау»
муниципаль программасының паспорты**

Программаны эшләүчеләр	РФ Җир кодексы, "Россия Федерациясендә җирлеү идарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл җирлеге
Программаны төп эшләүче	Яңа Кырлай авыл җирлеге Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Яңа Кырлай авыл җирлеге җирләрне саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча чараларны гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Яңа Кырлай авыл җирлеге җирләрне саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны гамәлгә ашыру сурогы	2021-2023 еллар
Көтелгән нәтижеләр	Җирләрне саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, ярлыланган җирләрне торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм тормыш сыйфатын күтәрү
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Җирләрне саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча җир хужалары һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Яңа Кырлай авыл җирлеге Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Кирәк булганда, Программаны төгәлләштерү үткәрелә
Финанслау	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты һәм

чыганаclarы	оешмалар акчалары хисабына башкарыла. Программаны финанслау күләме муниципаль берәмлек бюджеты акчалары хисабына 10,0 меңсумтәшкилитә, шулисәптән: 2022 ел - 5,0 мең сум 2023 ел-5,0 мең сум
Программаның үтәлешен контрольдә тотуны оештыру	Программаны гамәлгә ашыруны Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл җирлеге Башкарма комитеты контрольдә тотат

1. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсендә төп проблемалар һәм агымдагы торышына тасвирлама

Жир-әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, анны куллану башка табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйлә. Жирне куллану һәм саклаудан башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жирнең хуҗасызлыгы якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнең өске катламы – туфрак җимерелүгә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына китереп калмыйча, бөтен табигать комплексының экологик начараюына да китерәчәк.

«2021 - 2023 елларга Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл җирлеге җирләрненән файдалану һәм саклау» муниципаль программасы (алгатаба - Программа) икътисадны ныгыту максатыннан, жир ресурсларыннан нәтиҗәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү буенча дөүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны тәэминәт торган җирләрдән файдалану һәм саклау өчен уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән.

Жир фондын төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык чылбырының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер бурычлар йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә, бер буынның дәрәжәсиз бозылу, урманмы ул, хайваннар дөньясымы, жир экосистемасының бөтенлеген бозылуга китерә.

Жирне рациональ файдаланмау, аңа хуҗасыз караш аның функцияләре бозылуга, табигый үзлекләре кимүгә китерә.

Жирләрен саклау җирдән нәтиҗәле файдаланганда гына уңышлы булырга мөмкин.

Яңа Кырлай авыл җирлегенең тотрыклы социаль-икътисади үсеше һәм анда яшәүчеләрнең имин экологик яшәеше проблемалары бүгенге этапта җирләрен саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл җирлеге дәрәжәсендә җирләрен саклау һәм куллану буенча җирле проблемаларны мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә, хәзерге вакытта яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буын мәнфәгатьләрендә тулы, комплекслы һәм акыллы итеп хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл җирлеге территориясендә рөхсәт ителгән төрле жир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтле җирләр-авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр.

Жирлек территориясендәге көтүлекләр мәдәни-техник торышы буенча,

нигездә, чиста. Көтүлекләр шәкси ярдәмче хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлекләргә, барлык кулланучыларны да исәпкә алсак, артык зыян килмәгән. Жирлектәге барлык көтүлекләрдә дә яшел үлән күп.

Гомүмән алганда, жирләрнең экологик торышы яхшы, әмма рәхсәтсез ясалган чүпләкләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм гамәлгә ашыруның максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләр дәнфайдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Яңа Кырлай авыл жирлегенә Башкарма комитеты эшчәнлегенә законлылыгы һәм ачыклыгы, хисапчылык һәм контрольлек, нәтижәлелек.

Муниципаль программаның максаты-жирләрне һәм туфракны пычратмау, юкка чыгармау, начарайтмау, бозмау һәм башка шундый тискәре йогынты ясамау, шулай ук жирләрне рациональ файдалануны, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшыртуны тәэмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчәнт үбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм кулану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалану һәм саклау нәтижәлелеген арттыру, жирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны оештыру;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвентаризацияләү жирләрне начарайтмау, пычратмау, чүпләмәү, бозмау, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, максатчан кулланылмаган жир кишәрлекләренә, жирләрнең башка тасвирламаларының рәхсәт ителгәнчә файдаланылмавын ачыклау максатыннан башкарыла.

Әлеге Программаны гамәлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, яңа жир кишәрлекләрен әйләнәшкә көртүгә, авыл жирлегенә инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, икътисадны үстерүгә, жирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
  - 2) жирләрнең сыйфатын яхшырту;
  - 3) жирләрне нәтижәле файдалану тәэмин ителәчәк.
- Программаны гамәлгә ашыру срогы-2021-2023 еллар.

3. Программаны гамәлгә ашыру барышын контрольдә тотуны оештыру

Программаны гамәлгә ашыруның барышын гамәлдәге законнарда билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл жирлегенә башкарма комитеты тикшереп тора.

4. Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисади нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү Арча муниципаль

районы Яңа Кырлай авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан ел саен хисап чорыннан соң килгән айның 1 мартына кадәр башкарыла.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелегенә бәя Программаның Яңа Кырлай авыл җирлегенәң гомуми социаль-икътисади үсешенә керткән өлешен бәяләргә тиеш.

Программаны тиешле елда гамәлгә ашыру турында хисапта түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) фактта башкарылган чыгымнарның гомуми күләме, шул исәптән финанслау чыганакалары буенча да;

2) Программа буенча ел дәвамында тәмамланган чаралар исемлеге;

3) ел дәвамында тәмамланмаган чаралар исемлеге һәм тәмамланмаган чаралар проценты;

4) Программа чараларының вакытында тәмамланмау сәбәпләренә анализ;

5) өстәмә финанслау чыганакаларын жәлеп итү һәм Программа максатларына ирешүнең башка алымнары яки Программаны алга таба гамәлгә ашыруны туктату турында тәкъдимнәр.

5. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре

Өлеге Программаны гамәлгә ашыру җирдән файдалануны тәртипкә салуга, җирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга, бозылган җирләрне торгызуга, авыл халкының экологик иминлеген һәм яшәеш сыйфатын күтәргә, авыл җирлегенәң инвестицион жәлеп итүчәнлеген үстерүгә, икътисад үсешенә, шулай ук салым салу базасын арттыруга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәэмин ителәчәк:

1) торак пунктларны тәзекләндерү;

2) җирләрнең сыйфат характеристикасын яхшырту;

3) җирләрден нәтижәле файдалану.

6. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Яңа Кырлай авыл җирлеге территориясендә җирләрне саклау һәм файдалану нәтижәлелеген арттыру буенча түбәндәге чаралар планлаштырылды.

№	Чаралар исеме	Финанслау (финанслау чыганагын күрсәтеп), мең сум	Башкаручы	Үтәү срогы	Җаваплы затлар
1.	Җирләрне инвентаризацияләү	Акча каралмаган	Авыл җирлеге башкарма комитеты	ярты елга бер тапкырдан да ким түгел, киләсе елның 15 июленә кадәр	Башкарма комитет җитәкчесе
2.	Җирдән файдалану,	Акча	Авыл җирлеге	Елга бер	Башкарма

	линияле корылмалар объектлары, юлчелтәре, чикләнгән файдалану җирләре, сыйфат күрсәткечләре белән җирләрнең бердәм банкын формалаштыру һәм алып бару	каралмаган	Башкарма комитеты	тапкыр, киләсе елның 15 гыйнварына кадәр	комитет җитәкчесе
3.	Яңа Кырлай авыл җирлегенә торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшәлләндерү	Муниципаль берәмлек бюджеты акчалары (10,0 сум) шул исәптән: 2022 ел-5,0 2023 ел-5,0	Авыл җирлегенә Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет җитәкчесе
4.	Авыл хужалыгы җирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре үсүдән саклау буенча чаралар үткөрү һәм зарарлы организмнардан саклау	Акча каралмаган	Җирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма җитәкчеләре, җирдән файдаланучылар
5.	Хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар ителгән җирләргә яхшырту һәм торгызуны тәмин итү	Акча каралмаган	Җирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма җитәкчеләре, җирдән файдаланучылар
6.	Авыл җирлегенә җир кишәрлекләрен максатчан билгеләнеше һәм рәхсәт ителгән файдалану режимының үтәлешен контрольдә тоту	Акча каралмаган	Авыл җирлегенә Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет җитәкчесе
7.	Авыл җирлегенә территориясен чүп-чардан, шул исәптән санкцияләнгән	Акча каралмаган	Авыл җирлегенә Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет җитәкчесе

	мәгәнчүпләкләрдәнчист артубуенчадаимичарал ароештыру				
8.	Ашламалар, үсемлекләр стимуляторлары, пестицидлар һәм башка куркыныч химик яисә биологик матдәләрне саклау, куллану һәм ташу вакытында сәламәтлеккә яки әйләнә-тирә мохиткә зарарлы матдәләр белән агулану, пычрану, уңдырышлы туфрак катламын бозу яки юк итү фактларын ачыклау.	Акча каралмаган	Авыл җирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
9.	Җир законнарын бозу фактлары буенча материалларны дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәте идарәсенең Арча һәм Өтнә районнары буенча муниципаль ара бүлегенә Россия Федерациясе законнары белән каралган җаваплылыкка тарту өчен җибәрү.	Акча каралмаган	Авыл җирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
10.	Экологик өзгыятьнең начарлануына китергән җир кишәрлекләрен куллану фактларын ачыклау	Акча каралмаган	Авыл җирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
11.	Программа	Акча	Авыл җирлеге	- 2022елның	Башкарма

	тарафыннан билгеленген чараларны үтәү нәтижәләрен анализлау	каралмаган	Башкарма комитеты	гыйнвары-2021 нәтижәләре буенча, - 2023 елның гыйнвары-2022 ел нәтижәләре буенча	комитет ел җитәкчесе
--	---	------------	-------------------	--	----------------------